

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 82/13
Λουξεμβούργο, 4 Ιουλίου 2013

Απόφαση στην υπόθεση C-312/11
Επιτροπή κατά Ιταλίας

Τα κράτη μέλη οφείλουν να επιβάλλουν σε όλους τους εργοδότες να λαμβάνουν πρακτικά και αποτελεσματικά μέτρα υπέρ όλων των ατόμων με αναπηρία

Μη θεσπίζοντας μια τέτοια υποχρέωση, η Ιταλία παρέβη τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης

Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία –που εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με απόφαση του Συμβουλίου ΕΕ¹– έχει ως σκοπό την προώθηση, προστασία και διασφάλιση της πλήρους και ισότιμης απόλαυσης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα άτομα με αναπηρία και την προσπάθεια του σεβασμού της έμφυτης αξιοπρέπειάς τους.

Η ευρωπαϊκή οδηγία για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και στην εργασία² στηρίζεται στην άποψη ότι η οι δυσμενείς διακρίσεις λόγω αναπηρίας μπορούν να υπονομεύσουν την επίτευξη των σκοπών της Συνθήκης, ειδικότερα δε την επίτευξη υψηλού επιπέδου απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, την άνοδο του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής, την οικονομική και κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, καθώς και την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Η οδηγία αυτή καθορίζει συνεπώς ένα γενικό πλαίσιο για την καταπολέμηση αυτού του είδους των διακρίσεων όσον αφορά την απασχόληση και την εργασία, προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή, εντός των κρατών μελών, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

Για να εξασφαλισθεί η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως έναντι των ατόμων με αναπηρία, η οδηγία επιβάλλει, μεταξύ άλλων, στον εργοδότη να λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα, ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται σε μια συγκεκριμένη κατάσταση, ώστε το άτομο με αναπηρία να μπορεί να έχει πρόσβαση σε θέση εργασίας, να ασκεί ή να προάγεται στο επάγγελμά του, ή προκειμένου να του παρέχεται εκπαίδευση, αρκεί τα μέτρα αυτά να μη συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση για τον εργοδότη. Η επιβάρυνση δεν είναι δυσανάλογη όταν αντισταθμίζεται επαρκώς με μέτρα λαμβανόμενα στο πλαίσιο της πολιτικής ενός κράτους μέλους υπέρ των ατόμων με αναπηρία.

Το ιταλικό δίκαιο περιλαμβάνει διάφορα νομοθετικά μέτρα, σχετικά με την αρωγή, την κοινωνική ένταξη και τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και σχετικά με το δικαίωμά τους στην εργασία.

Η Επιτροπή άσκησε προσφυγή λόγω παραβάσεως ενώπιον του Δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι η οδηγία μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο από την Ιταλία, χωρίς οι εγγυήσεις και οι προσαρμογές που προβλέπονται για τη μεταχείριση των ατόμων με αναπηρία να αφορούν όλα τα άτομα με αναπηρία, όλους τους εργοδότες και όλες τις διάφορες πτυχές της σχέσεως εργασίας. Περαιτέρω, η εφαρμογή της ιταλικής νομοθεσίας εξαρτάται από τη λήψη μεταγενέστερων μέτρων από τις τοπικές αρχές ή από τη σύναψη ειδικών συμβάσεων μεταξύ των τελευταίων αυτών και των εργοδοτών και δεν παρέχει συνεπώς στα άτομα με αναπηρία δικαιώματα τα οποία θα μπορούσαν να προβληθούν ευθέως ενώπιον δικαστηρίων.

¹ Απόφαση 2010/48/ΕΚ του Συμβουλίου της 26ης Νοεμβρίου 2009 (ΕΕ 2010, L 23, σ. 35).

² Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και στην εργασία (ΕΕ L 303, σ. 16).

Στην σημερινή του απόφαση, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι η **έννοια της «αναπηρίας»**, καίτοι, βεβαίως, δεν ορίζεται ευθέως στην οδηγία, πρέπει να νοείται, κατ' αναφορά προς τη **σύμβαση του ΟΗΕ**, ως σημαίνουσα **μειονεκτικότητα, οφειλόμενη, ιδίως, σε μακροχρόνια πάθηση φυσική, διανοητική ή ψυχική**, της οποίας η αλληλεπίδραση με διάφορους περιορισμού μπορεί να παρακωλύσει την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή του συγκεκριμένου ατόμου στον επαγγελματικό βίο, σε ισότιμη βάση με τους υπόλοιπους εργαζόμενους.

Η σύμβαση του ΟΗΕ προβλέπει εν συνεχεία έναν ευρύ ορισμό των **«εύλογων διευκολύνσεων»** και νοεί με την έκφραση αυτή τις προσαρμογές που πρέπει να πραγματοποιούνται όταν αυτό είναι απαραίτητο σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου να μπορέσουν τα άτομα με αναπηρία να απολαύσουν ή να ασκήσουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους σε ισότιμη βάση με τα άλλα.

Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει³ ότι η έννοια αυτή αφορά την άρση των διαφόρων περιορισμών που παρακωλύουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στον επαγγελματικό βίο σε ισότιμη βάση με τους υπόλοιπους εργαζόμενους.

Τα κράτη μέλη οφείλουν συνεπώς να προβλέπουν την **υποχρέωση των εργοδοτών να λαμβάνουν αποτελεσματικά και πρακτικά μέτρα** (διαμόρφωση του χώρου, προσαρμογή του εξοπλισμού, του ρυθμού εργασίας, της κατανομής των καθηκόντων), λαμβάνοντας υπόψη κάθε συγκεκριμένη κατάσταση, ώστε το άτομο με ειδικές ανάγκες να μπορεί να έχει πρόσβαση σε θέση εργασίας, να ασκεί ή να προάγεται στο επάγγελμά του, ή να του παρέχεται εκπαίδευση, χωρίς ωστόσο τα μέτρα αυτά να συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση για τον εργοδότη.

Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η **υποχρέωση** αυτή **αφορά το σύνολο των εργοδοτών**. Δεν αρκεί τα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα παροτρύνσεως και ενισχύσεως, αλλά οφείλουν να επιβάλλουν σε όλους τους εργοδότες την υποχρέωση να λαμβάνουν αποτελεσματικά και πρακτικά μέτρα, ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται σε μια συγκεκριμένη κατάσταση.

Το Δικαστήριο εξετάζει τα διάφορα μέτρα που έλαβε η Ιταλία για την επαγγελματική ένταξη των ατόμων με αναπηρία και καταλήγει ότι τα μέτρα αυτά, ακόμη και αν εκτιμηθούν στο σύνολό τους, δεν επιβάλλουν σε όλους τους εργοδότες την υποχρέωση να λαμβάνουν αποτελεσματικά και πρακτικά μέτρα, ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται σε μια συγκεκριμένη κατάσταση, υπέρ όλων των ατόμων με αναπηρία, που να αφορούν τις διάφορες πτυχές της σχέσεως εργασίας και να τους παρέχουν τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση σε θέση εργασίας, να ασκούν ή να προάγονται στο επάγγελμά τους, ή να του παρέχεται εκπαίδευση.

Κατά συνέπεια, η Ιταλία παρέβη τις υποχρεώσεις της.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή λόγω παραβάσεως στρέφεται κατά κράτους μέλους το οποίο, κατά την Επιτροπή ή ένα άλλο κράτος μέλος, δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από το κοινοτικό δίκαιο. Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, το καθού κράτος μέλος πρέπει να συμμορφωθεί με την απόφαση το συντομότερο. Σε περίπτωση που η Επιτροπή θεωρήσει ότι το κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση, μπορεί να ασκήσει νέα προσφυγή, ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων.

Όταν η Επιτροπή θεωρεί ότι το κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση, μπορεί να ασκήσει νέα προσφυγή, ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων. Πάντως, σε περίπτωση μη ανακοινώσεως στην Επιτροπή των μέτρων για τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, το Δικαστήριο μπορεί, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, να επιβάλει κυρώσεις με την πρώτη του απόφαση.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το πλήρες κείμενο της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

³ Απόφαση της 11ης Απριλίου 2013, HK Danmark (συνεκδικασθείσες υποθέσεις, [C-335/11 και C-337/11](#)).

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582